11.5.2017

Liikenne- ja viestintäministeriön vastine liikenne- ja viestintävaliokunnalle toimitettuihin asiantuntijalausuntoihin postilain uudistamisesta sekä eräisiin muihin kysymyksiin

Hallituksen esitysluonnos postilain muuttamiseksi turvaa kaikkien Suomen kansalaisten yhdenvertaisen mahdollisuuden tietoon ja erilaisten postilähetysten jakelupalveluihin. Postimarkkinoiden kilpailun avaamiseksi on tehty toimia aiempien postilain muutosten yhteydessä ja nyt käsiteltävänä olevassa esitysluonnoksessa sopeutetaan yleispalvelun tarjoajan toimintaan kohdistuvia velvoitteita muuttuneeseen ja yhä muuttuvaan postitoimintaympäristöön. Esimerkiksi poikkeusoloja koskevaan varautumiseen tai tietosuojaan liittyvään sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Aluemäärittely

Valiokunta pyysi selvitystä siitä, johtaako esityksen mukainen aluemääritttely tilanteeseen, jossa tietyillä alueilla ei olisi sanomalehtijakelua viitenä päivänä viikossa. Lain voimaantullessa aluemäärittelyt tehdään Viestintäviraston toimesta yhteistyössä sanomalehtiyhtiöiden kanssa siten, että kaikille Suomen kansalaisille taataan viisipäiväinen sanomalehden jakelu joko yleispalvelun tarjoajana toimivan Posti Oy:n tai sanomalehtiyhtiöiden toimesta.

Sanomalehtiyhtiöt tietävät, että varhaisjakelualueiden määrittely muutosten osalta tehdään Viestintäviraston toimesta kerran vuodessa. Varhaisjakelualueita ei myöskään muuteta yhden yön aikana. Näin ollen on epätodennäköistä, että pian vuosittaisen aluemäärittelyn jälkeen sanomalehtiyhtiö supistaisi varhaisjakeluverkkoaan, koska se joutuisi ilmoittamaan asiakkailleen, että nämä eivät saa lehteään viitenä päivänä viikossa kuin vasta seuraavan aluemäärittelyn jälkeen. Näin toimien sanomalehtiyhtiöt todennäköisesti menettäisivät asiakkaitaan.

Sanomalehtivolyymin seuraaminen on pitkäjänteistä ja ennustettavaa toimintaa, joten nopeat muutokset merkittäviin varhaisjakelumuutoksiin voidaan ennakoida pidemmällä aikavälillä. Tällä tavoin sanomalehtiyhtiöt voivat suunnitella toimintaansa seuraavan vuoden ajalle ottaen huomioon Viestintäviraston aluemäärittelyt.

Henkilökohtaisten postilaatikoiden ja ns. heittolaatikoiden suhde

Ministeriön selvityksen mukaan ns. heittolaatikoihin jaettavien jakelupisteiden osuus kaikista Posti Oy:llä olevista varhaisjakelun jakelupisteistä on arkipäivisin 2,8 prosenttia. Käytännössä monessa kunnassa ei varhaisjakelussa hyödynnetä lainkaan heittolaatikkojakelua. Perusjakelussa Posti Oy ei hyödynnä lainkaan heittolaatikoita, vaan kaikki lähetykset jaetaan henkilökohtaisiin postilaatikoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Yleispalvelu ja kirjeiden kulkunopeus

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry (myöh. PAU) toteaa lausunnossaan, että nykyistä lainsäädäntöä jakelun tai laatustandardin osalta ei tule heikentää. PAU:n mukaan esitys on ristiriidassa EU:n postidirektiivin kanssa. PAU:n mukaan nopeaa kirjeverkkoa ovat tarvinneet muun muassa vastausta vaativat viranomaiskirjeet, sairaalakirjeet (esim. leikkauskutsut, syöpäseulontatutkimukset), yrittäjien laskut, yhdistysten kokousposti ja tavalliset postinsaajat. Lisäksi PAU tuo esiin, että jos kirjeen kulkunopeutta koskevia vaatimuksia heikennetään esityksessä ehdotetulla tavalla, yhä useammin viranomaiskirje ei ehtisi perille tässä seitsemän päivän määräajassa. Hallituksen esityksessä ei ole PAU:n mukaan mitenkään otettu huomioon kulkunopeuden hidastamisen vaikutuksia näiden määräaikojen toteutumiseen.

Posti Oy:n mukaan esitys on oikeansuuntainen ja tärkeä uudistus. Posti Oy kannattaa ehdotuksia yleispalvelukirjeiden sääntelyn keventämisestä. Posti Oy:n mukaan yleispalvelukirjeen hitaampi kulkunopeus joustavoittaa jakeluprosessia ja mahdollistaa liiketoiminnan monipuolistamisen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto tuo lausunnossaan esiin, että laatustandardien joustavoittaminen vaikuttaa siihen, missä aikataulussa esimerkiksi kuluttajan odotetaan vastaanottavan yleispalvelun piirissä kulkevan kirjeen. Joustot eivät viraston mukaan voi johtaa siihen, että kuluttaja menettää hänelle esimerkiksi kuluttajansuojalaissa tai saatavien perinnästä annetussa laissa asetetun määräajan.

Medialiiton mukaan esityksen sisältämä yleispalvelukirjeiden kulkunopeuden hidastaminen on ylimitoitettu varhaisjakelualueilla sallittavaksi esitettävään kolmipäiväiseen jakeluun nähden.

Aikakauslehtien liitto ry:n mukaan aikakauslehdille riittää 2–3 jakelupäivää viikossa ja niiden volyymit ovat jakeluyritykselle helposti ennakoitavissa. Tässä suhteessa aikakausmedia on varsin joustava suhteessa jakelun optimointiin digitalisaation edellyttämällä tavalla.

Sanomalehtien Liitto pitää tärkeänä, että vähintään viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaava jakelupalvelu säilyy tavalla tai toisella koko maassa. Sanomalehtien Liiton lähtökohta on, että Suomen tulisi ensisijaisesti noudattaa EU:n postidirektiiviä ja toteuttaa sen mukaista viisipäiväistä yleispalvelutuotteiden keräilyä ja jakelua. Mikäli yleispalvelutuotteiden jakeluvelvoitetta joudutaan väljentämään, on lakiesityksessä ehdotettu jako sanomalehtien varhaisjakelualueisiin ja niiden ulkopuolisiin alueisiin perusteltu kansalaisten kokonaispostipalveluiden toteutumisen näkökulmasta. Hallituksen esityksessä valittu sääntelytapa ei Sanomalehtien Liiton mukaan välttämättä turvaa kolmepäiväistä jakelua. Jos yleispalveluyritys kykenee täyttämään ehdotetun laatustandardin jakelemalla yleispalvelukirjeet vain kerran tai kaksi viikossa, ei toimintaan välttämättä voitaisi ehdotetun postilain pykälän nojalla puuttua.

Kela pitää ongelmallisena kulkunopeuden hidastamista, sillä se saattaisi olla Kelan asiakaspalvelulle ja etuuskäsittelylle epäsuotuista esimerkiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

määräaikojen kannalta. Muilta osin Kela kannattaa esityksessä ehdotettuja muutoksia.

Kiinteistöliitto katsoo, että postilain uudistamisen yhteydessä tulisi pitää kiinni postin viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta. Liiton mukaan tulisi selvittää mahdollisuuksia sanomalehtien varhaisjakelun ja postinjakelun yhdistämiselle.

Verohallinnon mukaan esitystä tulisi täydentää viranomaiskirjeiden jakelun laatua koskevalla säännöksellä ja perusteluilla. Yleispalvelun tarjoajan 21 §:ssä säädettyyn velvoitteeseen voitaisiin verohallinnon mukaan esimerkiksi lisätä säännös siitä, että jakelu on järjestettävä siten, että sillä turvataan viranomaisen tiedoksiantomenettely sekä muiden viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten jakelu hyvän hallinnon takeiden ja kansalaisten oikeusturvan edellyttämällä tavalla.

Ministeriön huomiot:

Esitetyt muutokset yleispalvelun laatustandardiin tai jakeluun eivät ole ristiriidassa postidirektiivin kanssa. Postin keräily- ja jakelutiheyttä koskee direktiivin 3 artiklan 3 kohta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä siitä huolehtimiseksi, että yleispalvelu on taattu vähintään viitenä työpäivänä viikossa, paitsi poikkeuksellisiksi katsotuissa tilanteissa tai maantieteellisissä olosuhteissa. Kansainvälisen sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen (ERGP) vuonna 2014 laatiman selvityksen mukaan yleisimmät syyt poikkeuksellisen jakelutiheyden soveltamiselle ovat vuoristoinen tai vaikeakulkuinen maasto, harvaan asutut alueet, saaristo, jakelusta koituvat kustannukset, perinne, äärimmäiset sääolosuhteet, julkisen liikenteen säännöllinen puuttuminen, heikko infrastruktuuri (esimerkiksi tiet) sekä ajankohdasta riippuvat vaihtelut asukkaiden määrässä.

Yleispalvelulähetysten määrän vähentyessä siten, ettei lähetyksiä ole jaettavana viitenä päivänä viikossa, ei niiden jakelu viitenä päivänä viikossa ole kannattavaa. Korkeiden kustannusten vuoksi on tarkoituksenmukaista uudistaa sääntelyä siten, että yleispalvelun järjestäminen koidu sen tarjoajalle tappiolliseksi. Siksi esityksessä on ehdotettu, että taajama-alueilla, joissa on yleispalvelun tarjoajan lisäksi muita jakelupalvelun tarjoajia, voidaan kirjeiden kulkunopeutta joustavoittaa ilman viisipäiväisen jakelun vaatimusta. Tämä tuo osaltaan säästöä yleispalvelun tarjoajalle.

Toiseksi kustannustaakkaa pyritään pienentämään jakeluun ehdotetulla hankintamenettelyllä, joka yhdessä liikenteen palveluista annetun lain kanssa mahdollistaa jakeluiden yhdistämisen. Päällekkäisiltä jakelureiteiltä vältytään, jos yleispalvelun tarjoaja kilpailuttaa muitakin toimintoja yleispalvelukirjeiden jakelun lisäksi. Lausunnoissa on tuotu esiin toimijoiden halukkuus tarjota ja jaella kaikki lähetykset yleispalvelulähetysten lisäksi. Ministeriö katsoo, ettei ole postilaissa tarkoituksenmukaista säännellä kaikkien lähetysten kilpailuttamisesta, koska se saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa pienet toimijat eivät voisi osallistua hankintamenettelyyn lainkaan. Toiseksi on jätettävä yleispalvelun tarjoajalle harkintavaltaa päättää siitä, mitä lähe-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

tyksiä se haluaa kilpailuttaa tietyillä alueilla, jotta kustannuksia saadaan parhaalla mahdollisella tavalla hillittyä. Yhdessä hankintamenettely ja kirjeiden kulkunopeuden joustavoittaminen tuovat säästöjä muiden yleispalveluun esitettyjen muutosten kanssa mahdollistaa yleispalvelun kannattavan tarjonnan kuitenkin siten, että koko maassa säilyy mahdollisuus jakelupalveluihin viitenä päivänä viikossa.

Yleispalvelun tarkoituksena on täydentää kaupallista tarjontaa sellaisilla alueilla, joissa on vain yleispalvelun tarjoajan jakeluverkko. Siten palveluiden turvaamiseksi on perusteltua käyttää markkinaehtoista toimintaa pidemmälle menevämpiä vaatimuksia, kuten tässä esityksessä ehdotettua hankintamenettelyä, jolla turvataan kansalaisten yhdenvertainen mahdollisuus erilaisiin postipalveluihin.

Esityksessä ehdotettua mallia sovelletaan tällä hetkellä Tanskassa siten, että niin sanottu 2. luokan lähetys on jaeltava viiden arkipäivän kuluessa. Käytännössä Tanskassa hitaamman kulkunopeuden mahdollistamana jakelutiheyttä on kevennetty olennaisesti, vain kahteen päivään viikossa. Tällä hetkellä Tanskassa pohditaan siirtymistä yhteen jakelupäivään viikossa. Euroopan komissio ei ole puuttunut Tanskan ylläpitämään malliin. Esityksessä ehdotetun mukaisesti yleispalvelulähetykset jaettaisiin taajama-alueilla mahdollisesti 1-2 päivää myöhemmin kuin tällä hetkellä. Hajaasutusalueilla lähetykset jaettaisiin hankintamenettelyn myötä viitenä päivänä viikossa poikkeuksetta.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan esityksessä on syytä varmistua siitä, että lakiehdotuksella ei olennaisesti hidasteta viranomaisten lähettämien oikeusturvan kannalta merkityksellisten postilähetysten kulkua. 1-2 päivän jousto kirjeiden kulkunopeudessa taajama-alueilla ei olennaisesti hidasta yleispalvelukirjeiden jakelua. Esityksen perusteluissa on myös tuotu esiin, että kolmea jakelukertaa vähäisempää jakelukertojen määrää arkipäivien aikana, yleispalvelukirjeiden osalta, ei voida pitää riittävänä tai tarkoituksenmukaisena. Verohallinto esitti, että esitystä tulisi täydentää viranomaiskirjeiden jakelun laatua koskevalla säännöksellä ja perusteluilla. Yllä esitetyin perustein Verohallinnon esittämä lisäsääntely ei ole tarkoituksenmukaista ja se olisi vastoin hallitusohjelman normien purun tavoitetta.

Ministeriö katsoo, että joustoa jakelupäiviin on tarkoituksenmukaista hakea nimenomaan mahdollistamalla joustava kirjeiden kulkunopeus, minkä direktiivi mahdollistaa. Siksi esimerkiksi Sanomalehtien liiton esittämä pykälämuotoilu, jossa kolmipäiväinen jakelu mainittaisiin säädöstekstissä samassa pykälässä viisipäiväisen jakelun vaatimuksen rinnalla, olisi omiaan aiheuttamaan sekaannusta postidirektiivin suhteen.

Kiinteistöliitto ehdotti, että sanomalehtien varhaisjakelun ja postinjakelun yhdistämistä tulisi selvittää. Postilaissa ei ole estettä varhaisjakelun ja postinjakelun yhdistämiselle. Jakeluiden yhdistämisen esteenä ovat olleet siitä koituvat korkeat kustannukset ja erimielisyydet työehtosopimuksissa. Näistä syistä jakeluiden yhdistäminen ei ole toteutunut.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Hankintamenettely

PAU:n mukaan yleispalveluyrityksen operatiivisiin toimiin jakeluiden hoitamisesta ei tule puuttua lainsäätäjän toimesta eli hankintamenettelyä koskevat määräykset tulee poistaa. Yleispalveluntarjoajalta voidaan PAU:n mukaan edellyttää viisipäiväisen palvelun tarjoamista, jonka se toteuttaa järkeväksi katsomallaan toimintatavalla.

Posti Oy katsoo, että aluemäärittely tulisi tehdä hyödyntäen postinumeroalueita. Posti Oy:n mukaan olennaista on, että postilain velvoittama hankintamenettely ei missään tapauksessa nosta yleispalvelun kustannuksia tai heikennä palvelun laatua. Posti Oy ehdottaa hankintamenettelyä koskevan säännöksen säätämistä määräaikaiseksi kahden vuoden ajaksi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää kannatettavana esitykseen sisältyvää ehdotusta hankintamenettelyn hyödyntämisestä taajama-alueilla. Viraston mukaan hankintamenettelyn käyttö on tarkoituksenmukaista silloin, kun se tuottaa selkeitä kustannushyötyjä yleispalvelun tarjoajalle.

Medialiiton mukaan jakelun kilpailuttaminen hankintamenettelyllä sanomalehtien varhaisjakeluverkon ulkopuolisilla alueilla on kannatettava uudistus, joka oikein toteutettuna voi sekä turvata palvelun saatavuuden että keventää kustannuspainetta. Liiton mukaan kilpailutuksen järjestämisen olisi koskettava kaikkia perusjakelun postilähetyksiä, jotta haja-asutusalueiden jakelu ei hajaantuisi kahteen tai useampaan erilliseen jakeluun. Jakelujen eriyttämisen sijasta kilpailutettavaan postinjakeluun on pyrittävä yhdistämään muita maaseudun kuljetuspalveluja.

Sanomalehtien Liitto kannattaa lakiehdotuksessa esitettyä hankintamenettelyä. Liiton mukaan hankintamenettelyn tulisi käytännössä koskea koko perusjakelua. Sanomalehtien Liiton mukaan hankintamenettelyn varhaisjakeluverkkoon ei tule laskea mukaan niin sanottuja heittolaatikoita, vaan ainoastaan postinsaajan omaan postilaatikkoon tai -luukkuun tehty varhaisjakelu. Liiton mukaan 17 §:ää koskeva siirtymäaika tulisi koskea myös 19 §:ää.

Suomen suoramainonta Oy:n mukaan esityksen 17 §:n perusteluissa tulisi selvemmin kirjata tavoite jakeluvolyymien yhdistämisestä riippumatta siitä, onko kyse yleispalveluvelvoitteen mukaisista vai kaupallisin sopimuksin sovituista palveluista. Tämä olisi Suomen Suoramainonta Oy:n mukaan liikenteen palveluista annetun lain tavoitteiden mukaista. Lisäksi 17 §:ssä tulisi velvoittaa yleispalvelun tarjoajaa hankkimaan jakelun lisäksi viisipäiväisen postin keräily.

Suomen kuntaliitto kannattaa esityksessä ehdotettua hankintamenettelyyn perustuvaa jakelumallia.

Jakeluyhtiö Suomen mukaan, jotta esityksellä tavoiteltuun lopputulokseen eli viisipäiväisen jakelun turvaamiseen koko maassa päästäisiin, ei varhaisjakeluverkon määritelmään tulisi ottaa mukaan niin sanottuja heittolaatikoita, vaan ainoastaan postinsaajan omaan postilaatikkoon tai -luukkuun tehty varhaisjakelu.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Suomen Yrittäjät toivat lausunnossaan esiin, että kilpailuttamisvelvoite tulisi laajentaa valtakunnalliseksi mahdollisimman pian. Lisäksi Suomen Yrittäjät toivat esiin, että jakelupalveluiden hankinnat tulisi toteuttaa riittävän pienissä osissa riittävän kilpailun varmistamiseksi. Suomen Yrittäjät kommentoivat lausunnossaan myös Posti Oy:n ohjausta sekä toimintaa. Posti Oy:tä tulisi omistajaohjata keskittymään ja sopeuttamaan toimintansa ydintehtävänsä mukaiseksi eli postipalveluiden ammattimaiseksi järjestäjäksi ja muista liiketoiminnosta tulisi luopua sopivan kokoisissa osissa kilpailun varmistamiseksi. Posti Oy:n omaan jakelutuotantoon perustuvasta toimintamalleista tulee siirtyä kohti ostopalveluita koko valtakunnan alueella. Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry toi lausunnossaan esiin, että esityksen tarkoitus ja tavoitteet ovat kannatettavia, mutta keskeneräisiä. Liiton mukaan laissa tulisi ottaa huomioon myös muiden postinlähettäjien kuin lehtitalojen tarpeet. Nämä tavoitteet voidaan FiCom ry:n mukaan saavuttaa luomalla yhtenäinen kolmeen arkipäivään ja postinumeroalueisiin perustuva ja tulevaisuuteen suuntautuva jakelumenetelmä.

Ministeriön huomiot:

Valiokunnalle esitetyissä lausunnoissa hankintamenettelyä pidettiin pääosin hyvänä ehdotuksena. Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin, että hankintamenettelyn tulisi alentaa jakelusta koituvia kustannuksia. Esityksen vaikutusarvioinneissa on esitetty kokonaislaskema siitä, että esitettyjen ehdotusten jälkeen yleispalvelun tarjoajan kustannustaakka laskee merkittävästi.

Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin mahdollisten päällekkäisten jakelureittien syntyminen. Päällekkäisiltä jakelureiteiltä vältytään, jos yleispalvelun tarjoaja kilpailuttaa muitakin toimintoja yleispalvelukirjeiden jakelun lisäksi. Lausunnoissa on tuotu esiin toimijoiden halukkuus tarjota ja jaella kaikki lähetykset yleispalvelulähetysten lisäksi. Esimerkiksi Suomen Suoramainonta on tuonut esiin, että kilpailutuksen tulisi käsittää koko perusjakelu. Postilaissa ei ole tarkoituksenmukaista säännellä koko perusjakelun kilpailuttamisesta, koska se saattaisi johtaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa pienet alueelliset toimijat eivät voisi osallistua hankintamenettelyyn lainkaan, koska ne eivät pystyisi tarjoamaan näin suurta jakelukokonaisuutta. Yleispalvelun tarjoajalle on myös jätettävä harkintavalta päättää siitä, mitä lähetyksiä se haluaa kilpailuttaa tietyillä alueilla, jotta kustannustaakkaa saadaan parhaalla mahdollisella tavalla hillittyä.

Posti Oy toi lausunnossaan esiin, että hankintamenettelyn aluemäärittely tulisi perustua postinumeroalueisiin. Esityksessä päädyttiin aluemäärittelyissä esittämään postinumeroalueiden sijaan sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa, koska postinumeroalueet voivat olla hyvinkin suuria, mikä tarkoittaisi, että yhdellä postinumeroalueella voisi olla sekä hankintamenettelyn piiriin kuuluvia tai kuulumattomia kotitalouksia. Näin ollen varhaisjakeluverkko on määrittelynä tarkempi, kun tiedetään kotitalouksittain, mitkä kotitaloudet varhaisjakeluverkko kattaa.

Yleispalvelun tarjoaja voi tehdä kilpailutukset myös postinumeroalueiden mukaisesti, kunhan postinumeroalueisiin perustuva kilpailutus kattaa Vies-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

tintäviraston määrittelemät varhaisjakeluverkot. Eli yleispalvelun tarjoaja voi kilpailuttaa tai, niissä tapauksissa joissa muita jakelupalveluiden tarjoajia ei ole, jakaa itse lähetyksiä varhaisjakeluverkkoja laajemmalla alueella. Näin ollen yleispalvelun tarjoaja voi määritellä ja kilpailuttaa jakelun Viestintäviraston määrittelemillä alueilla sille parhaaksi sopivimmalla ja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, kunhan alueet kattavat sanomalehtien varhaisjakelualueet. Jos postinumeroihin perustuva kilpailutus on yleispalvelun tarjoajalle parempi vaihtoehto, voi se kilpailuttaa alueet postinumeroalueisiin perustuen, kunhan alueet sisältävät Viestintäviraston määrittelemät sanomalehtien varhaisjakeluverkot.

Esityksen mukaan varhaisjakeluverkkoihin katsotaan kuuluvan myös postinsaajien yhteisiin, niin sanottuihin heittolaatikoihin tapahtuva sanomalehtien varhaisjakelu. Heittolaatikoiden sisällyttäminen määriteltäviin alueisiin tekisi yleispalvelun tarjoajan hankintamenettelystä ja kilpailutusten suunnittelusta helpompaa. Aluemäärittelyjen osalta heittolaatikoiden sijoittelu vaikuttaa Viestintäviraston työhön sekä lopullisiin varhaisjakelualueiden rajoihin, muttei niinkään viranomaistyöhön muuten.

Osoiterekisteri

PAU:n mukaan lakia ei tule muuttaa siten, että osoitetiedot on luovutettava alle kustannussuuntautuneen hinnan. Kustannussuuntautunut hinta estää PAU:n mukaan sen, että väärillä tarkoitusperillä liikkeellä olevat tahot eivät ole valmiita osoitetietoja hankkimaan. PAUn näkemyksen mukaan osoiterekisteriä koskeva esitys on 25.5.2018 sovellettavaksi tulevan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vastainen.

Posti Oy:n mukaan osoiterekisterin hintasääntely kohtelee kaikkia postiyrityksiä yhdenvertaisella tavalla ja että sääntely perustuu jatkossakin kustannusperusteiseen malliin.

Jakeluyhtiö Suomi ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitävät osoiterekisteriin esitettyjä muutoksia kannatettavina.

Medialiitto ja Sanomalehtien Liitto kannattavat lakiesityksen sisältämiä postinumerojärjestelmää, osoitetietojen luovuttamista ja osoitetietojen luovutuksen irrottamiskustannuksiin perustuvaa hinnoittelua koskevia ehdotuksia.

Viestintävirasto tuo lausunnossaan esiin, että voimassa olevan lain mukainen hinnoittelumalli on johtanut alalle tulevien toimijoiden kannalta korkeisiin hintoihin, mitä ei voida pitää kirjesalaisuuden toteutumisen tai markkinoiden kilpailun avaamisen kannalta toivottavana. Korkeat hinnat saattavat viraston mukaan käytännössä johtaa siihen, etteivät uudet toimijat osta osoiterekisteritietoja Postilta, vaan toimivat omien rekistereidensä pohjalta, mikä saattaa johtaa postinjakelun virheisiin ja sen kautta kirjesalaisuuden vaarantumiseen. Tiedot osoitteenmuutoksista tai jakelun keskeytyksistä eivät myöskään välity kaikille postiyrityksille. Lisäksi velvoite kustannussuuntautuneeseen hintaan on hallinnollisesti raskas eikä hintaerimielisyyksiin ole saatavissa markkinoille pääsyn kannalta riittävän nopeita ratkaisuja. Tämä saattaa nousta alalle tulon esteeksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Ministeriön huomiot:

Valiokunnalle lähetetyissä lausunnoissa osoiterekisteriin esitettyjä muutoksia kannattivat Viestintävirasto, Medialiitto, Sanomalehtien liitto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Jakeluyhtiö Suomi. Muutosehdotuksia vastustivat PAU ja Posti Oy, jotka kannattivat nykymallin jatkamista.

Ministeriö katsoo, että osoiterekisteritietojen luovutusta koskeva ehdotettu sääntely on tärkeää, jotta pystytään varmistamaan kirjeiden jakelun virheettömyys ja kirjesalaisuus markkinoilla, joilla toimii useita postiyrityksiä. Tällä hetkellä kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun perustuva malli on johtanut korkeisiin hintoihin, mikä on johtanut siihen, että uudet postiyritykset toimivat pääasiassa omien rekistereidensä pohjalta. Tämän vuoksi esimerkiksi tiedot osoitteenmuutoksista tai jakelun keskeytyksistä eivät välity riittävän tehokkaasti kaikille postiyrityksille, mikä on jo käytännössä johtanut postinjakelun virheisiin.

Osoiterekisterin salaisten tietojen luovuttaminen

PAU:n mukaan esitetyt muutokset osoiterekisteriin ovat tietosuojan näkökulmasta ongelmallisia, koska kuka tahansa voisi perustaa postiyrityksen.

Ministeriön huomiot:

Perustuslakivaliokunta ei lausunnossaan PeVL 7/2017 vp ottanut kantaa esityksen tietosuojaulottuvuuteen osoiterekisterin kannalta, joten esitys ei ole tietosuojan osalta ristiriidassa perustuslain kanssa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 38 §:n 3 momenttia siten, että tiedon saatavuuden parantamiseksi postiyritys voisi luovuttaa yhteisöjen osoitetietoja rajattomasti niitä haluaville tahoille. Yhteisöjä koskevat tiedot eivät ole henkilötietoja, joten niitä tulisi voida vapaasti luovuttaa esimerkiksi markkinointitarkoituksiin. Tietojen luovuttamista ei esitetä muutettavaksi miltään muilta osin kuin yhteisöjen tietojen osalta. Kaikilta muilta osin, kuten salaisten osoitetietojen osalta, sääntely säilyy nykymuodossaan.

Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta ei saa luovuttaa edelleen. Postilaissa säädetään rekisteröidyn kielto-oikeudesta siten, että osoiterekisteriin rekisteröity henkilö voi kieltää henkilötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalveluiden yhteydessä. Käytännössä luovutuskiellon tehneitä henkilöitä on noin 84 000. Edellä kuvattu oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen ei estä tietojen luovuttamista toisille postiyrityksille luovutusvelvollisuuden nojalla, vaan se koskee kaupallisin ehdoin tapahtuvaa rekisterien tarkistamis- ja korjaamispalveluita. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi sääntelyä kyseisten niin sanottujen salaisten osoitteiden osalta.

Nykyinen laki velvoittaa luovuttamaan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista. Luovutusvelvollisuus koskee myös tiedoissa tapahtuvia muutoksia, esimerkiksi nimenmuutokset. Henkilötunnusta ei saa luovuttaa edelleen.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Luovutuskielto tarkoittaa, että osoiterekisterissä olevia tietoja ei saa luovuttaa osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalveluiden yhteydessä. Luovutuskielto ei siten estä tietojen luovuttamista toiselle postiyritykselle nykyisen lain mukaan.

Turvakielto on väestötietojärjestelmään merkitty tieto, jonka Väestörekisterikeskus voi luovuttaa vain viranomaisille, mutta ei postiyrityksille. Posti Oy ei siten voi luovuttaa tietoa turvakiellosta, koska sillä ei sitä ole. Toisaalta väestötietojärjestelmässä oleva turvakielto ei myöskään estä postiyrityksen osoiterekisterin tietojen luovuttamista toiselle postiyritykselle, koska tietoa turvakiellosta ei ole.

Lisäksi on huomattava, että pelkkä ilmoitus Viestintävirastolle ei tarkoita sitä, että jokin yksittäinen toimija olisi ilmoituksen myötä perustanut postiyrityksen. Postilain mukaan postiyrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka harjoittaa kirjelähetyksiä koskevaa postitoimintaa ja postitoiminnalla tarkoitetaan postilain mukaista yleispalvelun ja muun postipalvelun tarjontaa. Lisäksi postilaissa säädetään postiyrityksen velvollisuuksista kuten vastuusta, vaitiolovelvollisuudesta ja luottamuksellisen viestin salaisuuden turvaamisesta. Ilmoituksen tekeminen ei sellaisenaan luo mitään oikeuksia tai velvollisuuksia yritykselle. Postiyritykselle annetut oikeudet tai sille asetetut velvollisuudet koskevat ainoastaan yritystä, joka tosiasiallisesti harjoittaa laissa määriteltyä toimintaa.

Postiyrityksellä on postilain mukaan velvollisuus turvata luottamuksellisen viestin salaisuus. Postiyrityksen palveluksessa oleva ei saa ilmaista, mitä hän työssään on saanut tietää asiakkaasta tai tämän asioista, jos tietojen ilmaiseminen loukkaisi luottamuksellisen viestin salaisuutta taikka liike- tai asiakassuhdetta. Vaitiolovelvollisuus koskee myös tietoa salaisesta osoitteesta.

Vaitiolovelvollisuus ja velvollisuus turvata luottamuksellisen viestin salaisuus koskevat kaikkia, jotka postiyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla käsittelevät postilähetyksiä tai tarjoavat postiyrityksen palveluja asiakkaille. Velvollisuudet koskevat siten sekä postiyrityksen palveluksessa olevia että postiyrityksen alihankkijoiden palveluksessa olevia henkilöitä. Vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rikoslaissa rangaistus.

Lokerikkojakelu

PAU:n mukaan lokerikkojen yleistyminen johtaisi siihen, että jakelureitit ainoastaan pidentyisivät. PAU:n mukaan jakajien ja jakelureittien vähentyessä työtaakka ei kevenisi eikä jakelu nopeutuisi.

Posti Oy:n mukaan kerrostaloissa tulisi siirtyä pääsääntöisesti lokerikkojakeluun. Posti Oy ehdottaa, että eduskunta lausumalla velvoittaisi liikenne- ja viestintäministeriön, ympäristöministeriön ja sisäministeriön yhteistyössä selvittämään ja purkamaan pelastus- ja paloturvallisuuslainsäädännön aiheuttamat esteet postilain muutetun 43 §:n 1 § momentin soveltamiselle.

Kiinteistöliiton mukaan, jos viisipäiväinen postinkeräily ja -jakelu voidaan säilyttää siirtymällä kerrostaloissakin vaiheittain lokerikkojakeluun, voidaan tämä hyväksyä, kunhan olemassa oleville asunto-osakeyhtiöille ei aiheute-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

ta kohtuutonta lisärasitetta. Liiton mukaan kerrostaloissa voitaisiin siirtyä lokerikkojakeluun riittävän siirtymäajan puitteissa. Uudisrakennuksissa voitaisiin edellyttää lokerikkojen asentamista jo rakennusvaiheessa. Kiinteistöliiton mukaan lokerikkojakeluun siirryttäessä tulisi huomioida asukkaat, joiden on liikuntarajoitteen tai muun syyn johdosta vaikea noutaa postinsa lokerikosta.

Ministeriön huomiot:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 43 §:n 1 momenttia siten, että kerrostalojen asuinhuoneistoihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava kerrostalokohtaisiin lokerikkoihin tai huoneistokohtaisiin postiluukkuihin. Lokerikkojakelu siis mahdollistetaan, mutta sitä ei säädetä pakolliseksi. Kiinteistönomistajat voisivat halutessaan asentaa lokerikot, mutta sitä ei nimenomaisesti velvoiteta. Lokerikot voidaan asentaa vain, jos asunto-osakeyhtiö tekee kyseisen päätöksen ottaen huomioon esimerkiksi rakennussuojelusääntelyn ja pelastusturvallisuuden. Kerrostalojen lokerikkojen hankinta, asennus ja ylläpito kuuluisivat kiinteistön omistajan kustannukselle ja vastuulle.

Esityksen työllisyysvaikutuksia arvioitaessa on tuotu esiin, että lokerikkojakelua ja huoneistokohtaisiin postiluukkuihin jakamista tulee arvioida kokonaisuutena, eikä niitä ole syytä nähdä toisilleen vastakkaisina. Lokerikkojakelun yleistymisen puolesta puhuu jakeluyritysten työtaakan keventäminen ja uusien palvelukonseptien mahdollistaminen. Lokerikkojakelulla kevennettäisiin postinjakajien työtaakkaa ja parannettaisiin työturvallisuutta. Erityisesti hissittömissä porraskäytävissä jakelutyöhön liittyy tapaturmariski esimerkiksi talvisin.

Lokerikkojakelu nopeuttaisi jakelua ja alentaisi jakelukustannuksia. Muun muassa verkkokaupan ja ruokalähetysten yleistyminen on lisännyt pakettien osuutta lähetyksistä ja lokerikkojakelu tukisi tällaista toimintaa huoneistokohtaista postiluukkua paremmin. Lokerikkojen hyödyntäminen nostaisi käytännössä palvelutasoa, kun paketin noutoa varten ei tarvitsisi lähteä postitoimipisteeseen tai pakettiautomaatille. Se myös parantaisi omaisuuden ja tietojen turvaa, kun jakajan ei tarvitsisi jättää jakelukärryä tai -pyörää näkyvistään rappukäytävässä kulkemisen sijaan.

Kuitenkin on huomattava, että lokerikkojen asentaminen tai niihin jakelu ei ole pakollista, vaan käytännössä lokerikkoja todennäköisesti asennettaisiin uusiin kerrostaloihin ja niihin taloihin, joissa asunto-osakeyhtiö on tehnyt päätöksen lokerikkojen hankinnasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunut ympäristöministeriön lausuntopyynnöstä rakennusten paloturvallisuudesta, jota parhaillaan valmistellaan. Ministeriö lausui, että rakennusten paloturvallisuusmääräyksissä tulisi mahdollistaa lokerikkojen asentaminen rakennusten porraskäytävään. Lokerikkojen asentamisessa tulisi ottaa huomioon yleiset vaatimukset esimerkiksi siitä, että lokerikkojen asentamisen jälkeen uloskäytävät olisivat tarpeeksi väljiä, helppokulkusia ja ne eivät muodostaisi palokuormaa. Yleiset vaatimukset tulisi ottaa huomioon lokerikkoja suunniteltaessa kuitenkin niin, että vaatimukset eivät estäisi lokerikkojen tosiasiallista asenta-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

mista. Jos lokerikkoja varten ei ole valmisteltu paloturvallisuuteen liittyvää suunnittelustandardia tai -ohjetta, tulisi sellainen luoda hyödyntäen esimerkiksi muiden Pohjoismaiden käytäntöjä.

Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi lain 43 §:n 2 momenttia, jossa säännellään postin saajan iästä tai terveydentilasta johtuvista henkilökohtaisista erityistarpeista. Voimassa olevat Viestintäviraston antamat valtakunnalliset ohjeet ja suositukset postinjakelun järjestelyistä sisältävät ohjeita siitä, miten tällaiset henkilökohtaiset ominaisuudet tulee ottaa jakelussa huomioon. Ohjeiden mukaan liikuntaesteisellä sekä 75 vuotta täyttäneellä postin saajalla on pyynnöstä oikeus saada postinsa jaetuksi joko tontin rajalle ajo- tai kulkuliittymään sijoitettuun postilaatikkoon tai huoneistokohtaiseen postiluukkuun.

Yleispalvelun rahoitus

PAU:n mukaan on perustettava korvausrahasto, jota rahoitetaan palveluntarjoajilta perittävillä maksuilla ja jolla rahoitetaan lain mukaista yleispalvelua.

Jakeluyhtiö Suomen ja Suomen Suoramainonta Oy:n mukaan postilaista tulisi poistaa viittaus muiden postiyritysten velvollisuudesta osallistua yleispalvelun tarjoajalle korvattaviin kustannuksiin, jos kannattava yleispalvelun tarjonta esityksen mukaisesti hyväksytään.

Ministeriön huomiot:

Postidirektiivin mukaisesta yleispalveluvelvoitteen rahoittamisesta säädetään postilain 6 luvussa. Yleispalvelun tarjoajalle on korvattava valtion varoista se osa yleispalvelun nettokustannuksista, joka muodostaa tälle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Muiden postiyritysten tulee osallistua kustannusten korvaamiseen yleispalvelun tarjoajalle. Tällä hetkellä postilaissa säädettyä rahoitusmekanismia ei sovelleta Suomessa, koska yleispalvelun tarjoaja ei ole pyytänyt kustannusten korvaamista. Liikenne- ja viestintäministeriön 21.12.2010 asettaman työryhmän tehtävänä oli selvittää, miten postilain tarkoittama rahoitusmekanismi käytännössä toteutettaisiin. Työryhmän toimeksiantoa laajennettiin siten, että sen lisätehtäväksi annettiin selvittää myös muita rahoitusvaihtoehtoja, joilla postin yleispalvelu voidaan turvata.

Yleispalvelun rahoitusta pohtineen työryhmän lopputulemaa pidetään edelleen relevanttina. Työryhmä esitti, että postin yleispalvelun rahoitus turvataan tarvittaessa postilain mukaisella menetelmällä, jossa postiyritykset osallistuvat yleispalvelusta aiheutuvien nettokustannusten korvaamiseen. Kirjepostimarkkinoille on tullut runsaasti uusia toimijoita, mikä voi muuttaa Posti Oy:n vahvaa asemaa markkinoilla tulevaisuudessa. Siten muiden toimijoiden osallistuminen yleispalvelusta aiheutuviin kustannuksiin on tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa yleispalvelusta aiheutuisi yleispalvelun tarjoajalle kohtuuttomia nettokustannuksia.

Ensisijaisesti olennaista on kuitenkin se, että yleispalvelu tulisi turvata markkinaehtoisen toiminnan edellytyksiä parantamalla siten, että asiakkaat

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

saisivat mahdollisimman monipuoliset ja kattavat postipalvelut käyttöönsä ilman, että toiminta edellyttää tukea valtiolta. Keskeistä on myös kehittää yleispalveluvelvoitetta siten, että se vastaa kuluttajien tarpeita ja mahdollistaa riittävän joustavuuden, jotta yleispalvelun tarjoaja voi kehittää omaa toimintaansa ja tukea muulla toiminnallaan myös yleispalvelun alaisen toiminnan rahoittamista. Esityksessä ehdotettujen muutosten myötä yleispalvelun tarjonta ei olisi tappiollista toimintaa, jolloin myöskään mekanismia yleispalvelun rahoittamiseksi ei tarvitsisi soveltaa käytännössä.

Postilokerot

Jakeluyhtiö Suomen ja Suomen Suoramainonta Oy:n mukaan Posti Oy:ltä tulisi saada osoiterekisteritietojen lisäksi fyysisiä jakeluosoitetietoja postilokeroille, yrityspostinumeroille ja niiden sisällä oleville virtuaalipostilokeroille. Posti Oy:n vahvan markkina-aseman vuoksi kaupalliset neuvottelut pienten postiyritysten kanssa eivät Jakeluyhtiö Suomen mukaan johda tasapuoliseen tai kilpailua edistävään lopputulokseen.

Ministeriön huomiot:

Esityksessä on ehdotettu muutettavaksi osoiterekisterin hinnoittelua, mikä yksittäisenä toimena parantaisi sekä kilpailuedellytyksiä postimarkkinoilla että jakelun tarkkuutta. Kyseisen ehdotuksen on nähty edistävän kilpailua riittävissä määrin, joten valmistelussa ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi säätää myös esimerkiksi yrityspostinumeroiden tai virtuaalipostilokeroiden luovutuksesta.

Postinumerojärjestelmä

Jakeluyhtiö Suomen ja suomen suoramainonta Oy:n mukaan postinumerojärjestelmän hallinnointi ja ylläpito tulisi siirtää Posti Oy:ltä puolueettoman tahon, kuten Viestintäviraston, tehtäväksi.

Posti Oy toi täydentävässä lausunnossaan esiin, että ehdotetun postinumerojärjestelmän 37 §:n muutoksen myötä puolustuslaitoksen postinumerotasoiset osoitetiedot tulevat julkisiksi.

Ministeriön huomiot:

Esityksen valmistelun aikana arvioitiin postinumerojärjestelmän siirtoa viranomaistoiminnaksi Viestintävirastoon. Siirron arvioitiin mahdollisesti tasapainottavan järjestelmän ylläpitoa ja mahdollistavan nykyistä paremmin sen, että kaikki toimijat voisivat vaikuttaa järjestelmään tehtäviin muutoksiin. Lisäksi siirto mahdollistaisi sen, että tiedot voitaisiin avata entistä kattavammin kaikkien postiyritysten ja muiden toimijoiden käyttöön. Järjestelmän sisältämät tiedot olisivat julkisena aineistona myös mahdollista luovuttaa maksuttomasti kaikkien käyttöön.

Järjestelmän siirto viranomaiselle ja sen hoitaminen viranomaistoimintana olisi kuitenkin hallinnollisesti raskas prosessi. Tehtävä olisi Viestintävirastolle uusi, ja edellyttäisi uuden toiminnon perustamista virastoon ja riittävien henkilöstö- ja muiden resurssien varaamista sitä varten. Käytännössä siirron toteuttamiseen olisi varattava myös kohtuullinen siirtymäaika, jotta

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

se voitaisiin tehdä hallitusti ja siten, etteivät postinjakelu ja yhteiskunnan muut tärkeät toiminnot vaarannu siirron vuoksi.

Siirron edellyttämien kertaluonteisten kustannusten (investoinnit tietojärjestelmiin, henkilöstön koulutus-, yms. kulut) lisäksi toiminnan ylläpito aiheuttaa myös uusia kustannuksia (henkilöstökustannukset, ict-järjestelmät, asiantuntijapalveluiden ostot), joihin olisi varauduttava Viestintäviraston toiminnassa.

Viestintävirasto on valtion talousarviossa nettobudjetoitu virasto, joka kattaa toimintansa kustannukset pääosin erilaisilla maksuilla. Postilain 68 §:n mukaan postiyritys on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle vuotuisen postitoiminnan valvontamaksun. Postilain valvontamaksua korotettiin viimeksi vuoden 2012 alusta. Käytännössä postinumerojärjestelmän siirto Viestintävirastolle voisi merkitä esimerkiksi postitoiminnan valvontamaksun korotusta. Suomessa Posti Oy hallitsee kirjelähetysten markkinoita merkittäviltä osin, mikä merkitsisi, että yritys maksaisi Viestintävirastolle järjestelmän ylläpidon. Lisäksi on huomioitava, että siirron myötä Posti Oy:n kustannukset järjestelmään liittyen eivät pienenisi vastaavasti, koska yhtiö tarvitsisi edelleen järjestelmää tuotantonsa ohjaamiseen.

Yllä esitetyin perustein postinumerojärjestelmän siirtäminen mahdolliselle muulle toimijalle kuin Viestintävirastolle olisi myös haastavaa ja siten esityksessä ei päädytty ehdottamaan postinumerojärjestelmän ylläpidon siirtämistä pois Posti Oy:n vastuulta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 37 §:n 3 momenttia siten, että postinumerojärjestelmää ylläpitävän postiyrityksen tulee pitää postinumerojärjestelmän sisältämät tiedot julkisesti nähtävillä. Tästä seuraisi Posti Oy:n mukaan se, että myös puolustuslaitoksen postinumerotasoiset osoitetiedot tulevat julkisiksi.

Käytännössä postinumerotiedosto on ollut maksuttomasti saatavilla Posti Oy:n internetsivujen ja Ftp-palvelimen kautta 1.1.2013 alkaen. Jatkossa velvoite ehdotetaan sisällytettäväksi postilakiin eli jo vakiintunut tapa sisällytetään lakiin. Tietojen olisi oltava saatavilla maksutta käyttökelpoisessa muodossa, jolla tarkoitetaan esimerkiksi koneluettavuutta ja uudelleenkäytettävyyttä. Olennaista on, että tiedot ovat saatavilla helppokäyttöisesti siten, että tietoja voidaan jatkojalostaa ja niitä voidaan hyödyntää muissa palveluissa ja toiminnoissa.

Osoitteenmuutokset

PAU:n mukaan postilakiin tulisi lisätä säännös osoitteenmuutoksen tekemisestä viivytyksettä.

Ministeriön huomiot:

Postilain tarkoitus on turvata postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin koko maassa. Postilakia sovelletaan postin yleispalvelun ja muiden postipalvelujen tarjoamiseen eikä sillä siten säännellä postipalveluita käyttäviä kuluttajia, joita PAU:n ehdotuksen mukaan tulisi säännellä. Yksittäinen kuluttaja voi itse päättää, tekeekö osoitteen-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

muutoksen esimerkiksi verkkopalvelussa ja missä vaiheessa muuttoprosessia hän ilmoituksen tekee. Säännöksen lisääminen oli myös vastoin hallituksen normien purun tavoitetta.

Yhdenvertaisuus

PAU:n mukaan esitys on ristiriidassa kansalaisten yhdenvertaisuuden kanssa.

Medialiiton mukaan esitys ottaa kohtuullisen tasapuolisesti huomioon eri toimijoiden tarpeita pyrkiessään turvaamaan kansalaisten tarvitsemat postipalvelut koko maassa vähenevien jakeluvolyymien oloissa

Ministeriön huomiot:

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 7/2017 vp todennut, että poikkeamista muodollisesta alueellisesta yhdenvertaisuudesta voidaan hyväksyttävästi perustella yhdenvertaisten palvelujen tosiasiallisella turvaamisella koko maassa. Sääntelylle on siten esitetty perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste. Erilaisen kohtelun peruste on valiokunnan mielestä määritelty lakiehdotuksen 17 §:n 2 momentissa riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, eikä erottelu muodostu mielivaltaiseksi. Sääntely ei ole valiokunnan mielestä tältä osin ongelmallista.

Työllisyysvaikutukset

PAU:n mukaan esityksen työllisyysvaikutuksista on tehtävä luotettava arvio ja jakelupäivien vähentäminen viidestä kolmeen aiheuttaisi massiiviset irtisanomiset Posti Oy:ssa sekä heikentäisi toimeentuloa myös osalla töihin jäävistä osa-aikaistamisen muodossa.

Ministeriön huomiot:

Lainsäädännön arviointineuvoston mukaan esityksen työllisyysvaikutuksia on selvitetty riittävästi, joskin se totesi, että suuntaa-antavat määrälliset arviot työllisyysvaikutuksista tulisi mahdollisuuksien mukaan esittää. Työllisyysvaikutuksia on määrällisestä näkökulmasta haasteellista arvioida, koska vasta hankintamenettelyiden jälkeen voidaan nähdä, kuinka laajasti muut jakeluyritykset yleispalvelun tarjoajan lisäksi ryhtyvät tarjoamaan jakelupalveluita. Toisaalta laaja kiinnostus jakelupalveluiden tarjoamiseen haja-asutusalueilla saattaisi johtaa Posti Oy:n työntekijöiden irtisanomiseen, mutta toisaalta tämä tarkoittaisi uusia työpaikkoja muille jakelupalveluiden tarjoajille.

PAU toi esiin myös työn osa-aikaistumisen. On vaikea arvioida, kuinka esitys vaikuttaisi Posti Oy:n työntekijöiden työn osa-aikaisuuteen. Posti Oy pyrkii ministeriön tietojen mukaan nykyisen toimintansa lisäksi kehittämään jakelupalveluiden lisäksi muita palveluita, jotta töitä riittäisi tulevaisuudessakin Posti Oy:n palveluksessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Poikkeukset jakelu- ja keräilytiheydessä

PAU:n mukaan 18 §:n poikkeusta keräily- ja jakelutiheydessä ei tule sallia mantereella niillä alueilla, joihin on ympärivuotinen kulkumahdollisuus autolla.

Ministeriön huomiot:

Lakiehdotuksen 18 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa 17 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä, jos kyseessä on vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella sijaitseva talous. Näiden talouksien 17 §:ssä tarkoitettu keräily ja jakelu on tehtävä vähintään kerran viikossa. Poikkeuksen piirissä saa olla koko maassa yhteensä enintään 1 000 taloutta. Perustuslakivaliokunta katsoi, että ehdotetulle poikkeukselle on esitetty hyväksyttävät perusteet, eikä se esityksen mukaisella tavalla tarkoin säänneltynä muodostu perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen kannalta ongelmalliseksi, kun otetaan huomioon, että tällaisessakin tapauksessa laki varmistaisi viikoittaisen yleispalvelulähetysten jakelun.

Esityksen mukaiset joustot keräily- ja jakelutiheyteen poikkeustapauksissa alentaisivat jakelu- ja keräilykustannuksia, kun kyseessä on vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella sijaitseva talous. Jakelukustannukset voivat tällaisilla alueilla nousta yhden yleispalvelulähetyksen osalta 200-500 euroon.

Postitoiminta poikkeusoloissa

Puolustushallinto toi esiin, että poikkeustilanteiden ja poikkeusolojen tehtäviin liittyvät velvoitteet tulisi sisällyttää lakiin nykyistä tarkemmin.

Pääesikunta toi esiin, että maanpuolustuksen kannalta on tarpeen rajoittaa tietoja kohteista, joiden paljastuminen voisi aiheuttaa merkittävää vahinkoa maanpuolustukselle.

Puolustusvaliokunta toi lausunnossaan esiin, että kriisiaikaa silmällä pitäen on oltava etukäteen sovitut ja toiminnallisesti kestävät mallit koko valtakunnan alueella sen varmistamiseksi, että postin ripeä jakelu voidaan hoitaa myös poikkeusoloissa. Postilakiesityksestä tulee valiokunnan näkemyksen mukaan käydä selvästi ilmi, kuka valtakunnallisesti vastaa poikkeusolojen postinjakelusta. Lisäksi laissa tulee varmistaa, että maanpuolustuksen kannalta tärkeiden erityissuojattavien kohteiden osoitetiedot turvataan.

Ministeriön huomiot:

Esityksen 38 §:ssä ehdotetaan, että osoiterekisterissä olevien yhteisöjen tietoja saadaan luovuttaa edelleen. Yhteisöllä tarkoitetaan eräitä yhtiöitä ja muita oikeushenkilöitä. Oikeushenkilöitä ovat kauppaoikeudelliset yhteisöt kuten osakeyhtiöt ja osuuskunnat, siviilioikeudelliset yhteisöt kuten yhdistykset ja säätiöt sekä julkisyhteisöt kuten valtio tai seurakunnat.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Postilaissa poikkeusoloihin on varauduttu sääntelemällä postiyrityksen velvollisuudesta varautua poikkeusoloihin (64 §). Postiyrityksen on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Lisäksi lain 65 §:ssä säännellään tarkemmista säännöksistä varautumiseen liittyen ja lain 66 §:ssä varautumisesta aiheutuneista kustannuksista.

Ministeriön tietojen mukaan yleispalvelun tarjoajan toimivan Posti Oy:n poikkeusoloihin varautumisen perusta on kunnossa. Posti Oy:llä on erillissopimukset varautumisen osalta puolustusvoimien kanssa eikä esityksellä ole kyseiseen sopimukseen vaikutusta. Lisäksi lakiesityksen mukanaan tuoma joustavuus omalta osaltaan lisää Posti Oy:n mahdollisuuksia varautua poikkeustilanteisiin. Ministeriön tietojen mukaan Posti Oy tekee aktiivisesti töitä myös kyberturvallisuuden parantamiseksi.

Posti Oy:n osoiterekisterissä on postinsaajien käyttämien maantieteellisten osoitteiden lisäksi niin sanottuja virtuaalisia osoitetietoja, jotka perustuvat asiakkaiden kanssa tehtyihin sopimuksiin postinjakelun järjestämisestä. Yllensä kyse on postilokero-osoitteista, joka voi olla yhdistetty joko fyysiseen postilokeroon Posti Oy:n toimipaikassa tai se voilla olla niin sanottu virtuaalinen postilokero ilman kytkentää fyysiseen postilokeroon. Useiden julkishallinnon ministeriöiden, virastojen, laitosten ja yritysten osalta toimitaan tällä tavoin. Siten ministeriön tietojen mukaan esimerkiksi puolustushallintoon kuuluva postinsaaja voisi estää erityissuojattavan kohteen osoitteen paljastumisen käyttämällä virtuaalista postilokero-osoitetta joko yhdistämällä sen maantieteelliseen postinumeroalueeseen tai yhdistämällä sen niin sanottuun yrityspostinumeroon. Postinjakelu voidaan järjestää myös niin, että posti jaetaan tiettyyn yleisessä tiedossa olevaan postinsaajan käyntiosoitteeseen, mutta postinsaaja kuljettaa sen sieltä edelleen sisäisen postin järjestelyin erityissuojattavaan kohteeseen.

Yllä esitettyjen perusteluiden ja esityksessä ehdotettujen säännösten perusteella esityksen valmistelussa ei ole katsottu tarpeelliseksi muuttaa tai arvioida varautumiseen liittyviä säännöksiä, vaan nykyisten säännösten katsotaan vastaavan tarkoitusta myös lakiehdotuksen voimaantullessa.

Yleispalvelun hinnoittelu

Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan on keskeistä varmistua siitä, että yleispalvelun tarjoajan uudistuva hinnoittelu on aidosti markkinaehtoinen, parantaa kilpailua ja johtaa hintatason laskuun ja asiakkaiden kannalta parempiin palveluihin.

Ministeriön huomiot:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 26 §:ää siten, että yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava yleispalveluun kuuluvat postipalvelut siten, että hinnat sisältävät kohtuullisen katteen. On huomattava, että yleispalvelun tarjoajan hinnoitteluun esitetyt muutokset liittyvät vain säänneltyjen yleispal-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

velutuotteiden hinnoitteluun (käytännössä postimerkillisten tuotteiden hinnoitteluun), joita muut toimijat yleispalvelun tarjoajan lisäksi eivät tarjoa.

Kohtuullisena pidetään esityksen mukaan enintään 10 prosentin katetta. Kate laskettaisiin yleispalvelutuotteille kokonaisuutena, kuitenkin niin, että laskenta ei johda yksittäisen tuotelajin kohtuuttomaan hintaan käyttäjän kannalta. Katteen kohtuuttomuutta tulisi siis tarkastella yksittäisen tuotelajin osalta nimenomaan käyttäjän kannalta. Nykymuodossa yleispalvelutuotteissa ei sallita kohtuullista katetta, joten ehdotettu muutos luo kannustimen ylläpitää laadukasta yleispalvelutuotetta muuttuvassa toimintaympäristössä. Esitetty muutos mahdollistaisi sen, että yleispalveluille voisi kohdentaa ne kustannukset, joita lainsäädännön velvoittama infrastruktuurin ylläpito aiheuttaa. Ehdotus mahdollistaa osaltaan myös yleispalvelun tarjoajan kaupallisen toiminnan ilman valtion rahoitusta. Esitetty hintasääntelyn muutos, joka mahdollistaa yleispalvelun tarjoajalle kohtuullisen katteen, mahdollistaisi enimmillään noin 10 miljoonan euron potentiaalin yleispalvelun tarjoajalle edellyttäen, että hinnankorotukset ovat kaupallisesti mahdollisia ja asiakkaiden kannalta kohtuullisia.

Ministeriön muut huomiot

Hankintalaki:

Ministeriö pyytää valiokuntaa täydentämään esitetyn lain 17 §:n 2 momenttia siten, että valiokunta lisäisi vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain numeron säädöstekstiin. Kyseinen laki oli eduskunnassa käsiteltävänä, kun postilaki annettiin eduskunnan käsiteltäväksi. Lain numero on 1398/2016.

Voimaantulosäännös:

Lakiesityksen 17 § esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Viestintäviraston on määriteltävä 17 §:n 2 momentissa säädetyt varhaisjakeluverkot ennen lain voimaantuloa. Viestintäviraston aluemäärittelyjen perusteella yleispalvelun tarjoajan tulee lain voimaantulon jälkeen ryhtyä toimiin 17 §:n 2 momentissa säädettyjen hankintamenettelyjen järjestämiseksi, siten että hankintamenettelyt ovat asianmukaisesti toteutettu, kun 17 § tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Yleispalvelun tarjoajalla on velvollisuus järjestää Viestintäviraston määrittelemien sanomalehtien varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisilla alueilla jakelu viitenä päivänä viikossa myös 1.7.2017–1.7.2018 välisenä aikana eli lain voimaantuloa esitetään siirrettäväksi kuukaudella eteenpäin kesäkuun alusta heinäkuun alkuun.

Näin ollen Viestintäviraston määriteltyä alueet ennen lain voimaantuloa, voisi yleispalvelun tarjoaja jaella yleispalvelulähetyksiä 19 §:n mukaisesti joustavalla kirjenopeudella jo 1. päivästä heinäkuuta 2017. Yleispalvelun tarjoajan olisi kuitenkin huolehdittava, että varhaisjakelualueiden ulkopuolisilla alueilla, joissa ei ole vaihtoehtoisia jakelupalvelun tarjoajia, se tarjoaisi itse jakelupalveluita viitenä päivänä viikossa kuten tälläkin hetkellä. Yleispalelun tarjoaja voisi päättää ryhtyykö se soveltamaan esitettyä 19 §:ää heti heinäkuussa 2017 vai vasta myöhemmin, kun hankinnat on tehty.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi